

ὁ Λοῦτσος

σφύραινα ἢ γνησία
sphyraena sphyraena
οἰκ. σφυραινίδες
f. sphyraenidae

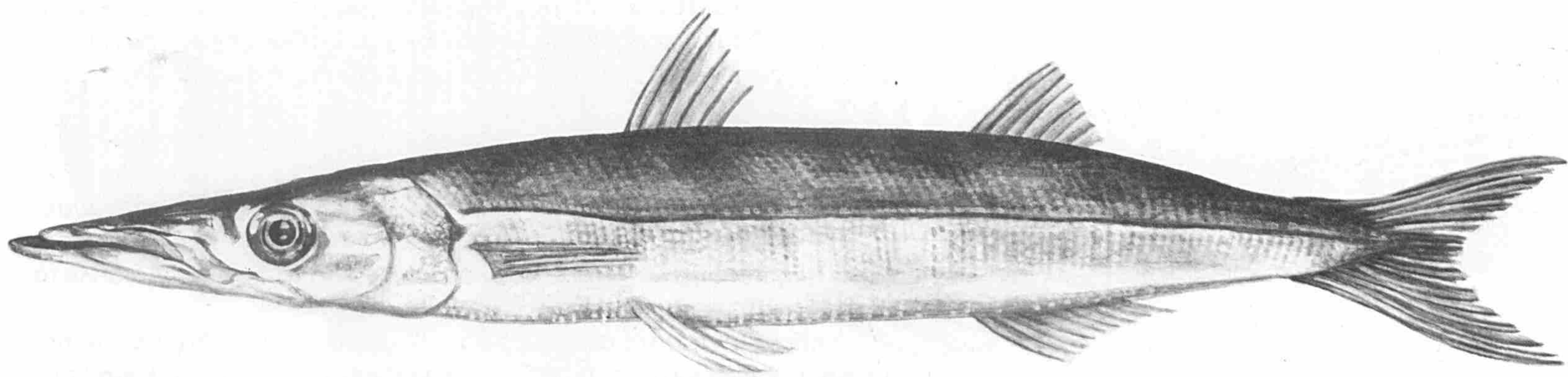
λέγεται καὶ σφύνουρα, καὶ σφύρνα.

μῆκος: 0,60 ὡς 1,20 μ.

χρῶμα: γκριζοπράσινη καὶ γκριζογάλανη ράχη, ἀσημόλευκη κοι-
λιά.

Τὸ σῶμα του εἶναι στρογγυλὸ καὶ παχύ, τὰ μάτια του μεγάλα, κεφάλι καὶ ρύγχος πολὺ μακρὺ, κάτω σαγόνι ἐξέχει. Τὰ δυὸ ραχιαῖα πτερύγια ἀπέχουν πολὺ τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὸ πρῶτο ἔχει 5 ἀκτίνες ἀγκαθωτὲς καὶ ἀνοίγει τὰ βεντάλια. Τὰ κοιλιακὰ πτερύγια πιὸ μπρὸς ἀπ' τὰ ραχιαῖα, τὸ ἐδρικό ἀκριβῶς κάτω ἀπ' τὸ δεύτερο ραχιαῖο. Ἡ οὐρὰ διχαλωτή. Ἡ πλευρική γραμμὴ πολὺ καθαρὰ γραμμένη σ' ὅλο τὸ μᾶκρος του.

Οἱ λοῦτσοι ψαρεύονται τὸ φθινόπωρο μὲ συρτὴ δολωμένη μὲ ζωντανὸ ψάρι, πολὺ συχνὰ ζαργάνα καὶ μὲ δίχτυα. Τὸ κρέας τους ἄφθοно καὶ πολὺ νόστιμο.

ὁ λίχνος

οὐρανοσκόπος ὁ τραχὺς
uranoscorpus scaber
οἰκ. οὐρανοσκοπίδες
f. uranoscoridae

τὸν λένε καὶ κοῦκκο, εἶναι ὁ Καλλιώνυμος τοῦ Ἀριστοτέλη, μοιάζει μὲ τὶς δράκαινες.

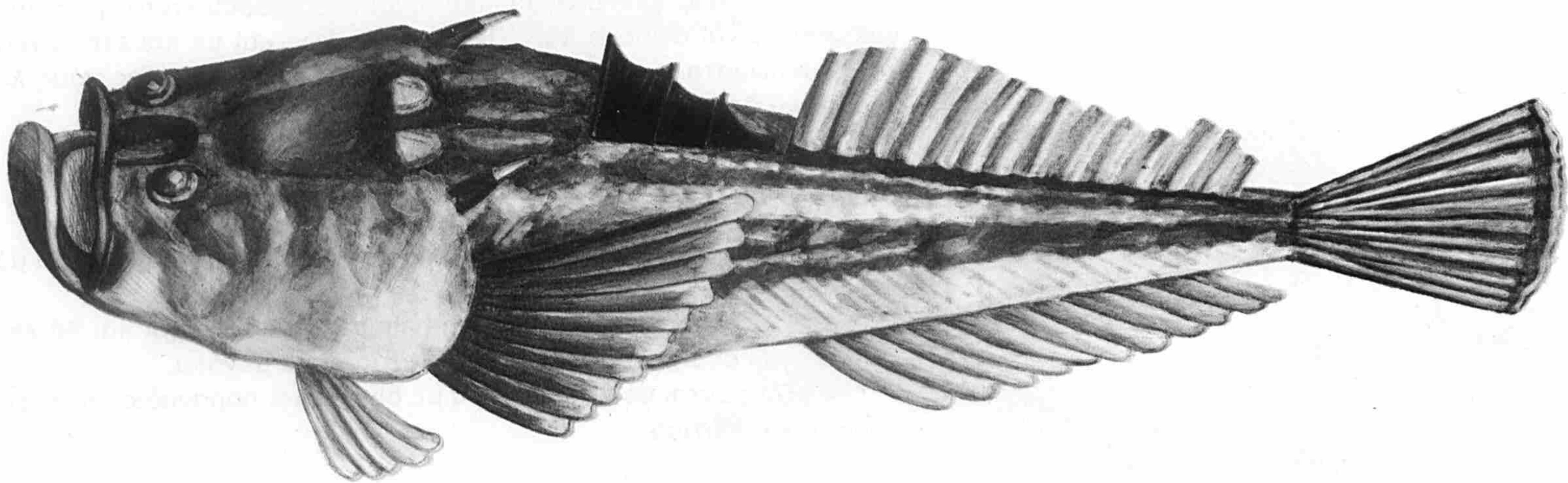
μῆκος: 20-30 ἐκ.

χρῶμα: καστανὸ μὲ ἄσπρα στίγματα καὶ σκόρπιες κηλίδες.

Τὸ κεφάλι μεγάλο μὲ σκληρὲς πλάκες σὰν κόκκαλα στὴ ράχη ποὺ τὸ δείχνουν τετράγωνο. Τὰ μάτια βρίσκονται ψηλὰ καὶ κοιτάζουν πρὸς τὰ πάνω, καθὼς τὸ λέει καὶ τὸ ἐπιστημονικὸ του ὄνομα: σκοπεῖ τὸν οὐρανό. Τὸ στόμα του μεγάλο καὶ γυρισμένο πρὸς τὰ κάτω, κλειστὸ φαίνεται σχεδὸν κάθετο. Στὴν πάνω ἄκρη, στὸ βραχιακὸ ἐπικάλυμμα καὶ πάνω ἀπ' τὸ θωρακικὸ πτερύγιο ἔχει ἓνα χοντρὸ ἀγκάθι. Αὐτὸ δὲν εἶναι ὅμως φαρμακερό. Τὰ θωρακικὰ πτερύγια μεγάλα στὰ φτερά, τῆς ράχης μαλακά, μαῦρο τὸ πρῶτο μὲ 4 ἀκτίνες καὶ τὸ δεύτερο πολὺ πιὸ μικρό. Τὰ μικρὰ κοιλιακὰ πτερύγια φυτρώνουν σχεδὸν κάτω ἀπ' τὸ κεφάλι, ἢ οὐρὰ ἐπίσης μικρὴ καὶ στρογγυλή.

Οἱ λίχνοι ζοῦνε στὴν ἄμμο καὶ στὸ βοῦρκο τοῦ βυθοῦ, χώνονται ὀλόκληροι μέσα, μόνο τὰ μάτια τους μένουν ἔξω καὶ κάθε τόσο πετοῦνε ἀπ' τὸ στόμα τους μιὰ πυκτὴ βλεννογόνο τῆς κάτω σιαγόνας, μοιάζει σὰ σκουλίκι σὲ δόλωμα ποὺ κουνιέται ἀργὰ μὲς στὸ νερό, μόλις πλησιάσει κανένα ψαράκι, κάποιο γαριδάκι, ἀνοίγουν διάπλατα τὸ στόμα καὶ τὰ καταπίνουν.

Ἐπάρχουν πολλοὶ στὰ νερά μας. Ψαρεύονται μὲ δίχτυα, μὲ παραγάδια, χρειάζονται προσοχὴ στὸ ξεψάρισμα γιατί τὰ 2 σκληρὰ τους ἀγκάθια χωρὶς νὰ εἶναι φαρμακερὰ πληγώνουν ἄσκημα. Τὸ κρέας τους πολὺ νόστιμο.

τὸ λυθρίνι

παγέλλος ὁ ἐρυθρίνος
pagellus erythrinus
οἰκ. σπαρίδες
f. *sparidae*

συγγενεύει μὲ τὸ φαγγρί.

μῆκος: μέχρι 0,50.

χρῶμα: ροδοκόκκινο ἀπαλό, πιὸ ζωηρὸ στὰ πελαγίσια ποῦ ψαρεύονται σὲ τραγάνες, δηλαδὴ σὲ βυθὸ μὲ πέτρες μαλακές, γίνεται πιὸ ἄσπρο, στὴ λάσπη καμιά φορὰ παρουσιάζει λοξὲς καστανὲς γραμμὲς καὶ λίγα σημάδια γαλάζια στὴ ράχη.

Τὸ σῶμα τοῦ μᾶλλον πλατύ, τὸ κεφάλι περίπου τὸ 1/4 τοῦ μακρῶς, τὸ μέτωπο στρογγυλεύει, ἔχει κάποτε μιὰ γαλανὴ κηλίδα πάνω ἀπὸ κάθε μάτι. Ὁ βλεννογόνος στὶς βραγχιακὲς κοιλιότητες καὶ μέσα στὸ στόμα εἶναι μαῦρος, τὸ βραγχιακὸ ἐπικάλυμμα στὴν ἄκρη τοῦ κόκκινου. Ἔχει πολλὰ σειρὲς κοπτηῆρες μικροῦς καὶ μυτεροῦς μπροστὰ καὶ τὰ πίσω δόντια πολὺ ἀνεπτυγμένα, σχηματίζουν 3 ὡς 5 σειρὲς. Τὸ μακρὸν ραχιαῖο πτερύγιο εἶναι σχεδὸν παράλληλο μὲ τὸ σημεῖο ποῦ φυτρώνουν τὰ θωρακικὰ πτερύγια καὶ τὰ κοιλιακά, καταλήγει παράλληλα μὲ τὸ ἐδρικό. Ἡ οὐρὰ διχαλωτή.

Τὰ λυθρίνια γεννοῦν Ἰούλιο-Αὔγουστο, ψαρεύονται μὲ παραγάδια καὶ εἶναι ἄφθονα τὸν Ὀκτώβριο καθὼς καὶ μὲ καθετὴ, νύχτα καὶ ξημερώματα, κάπως ἀνοιχτὰ ἀπ' τὶς στεριές. Τὸ κρέας τοῦς λεπτό, πολὺ ἄσπρο καὶ νόστιμο.

Πολὺ συγγενικό,

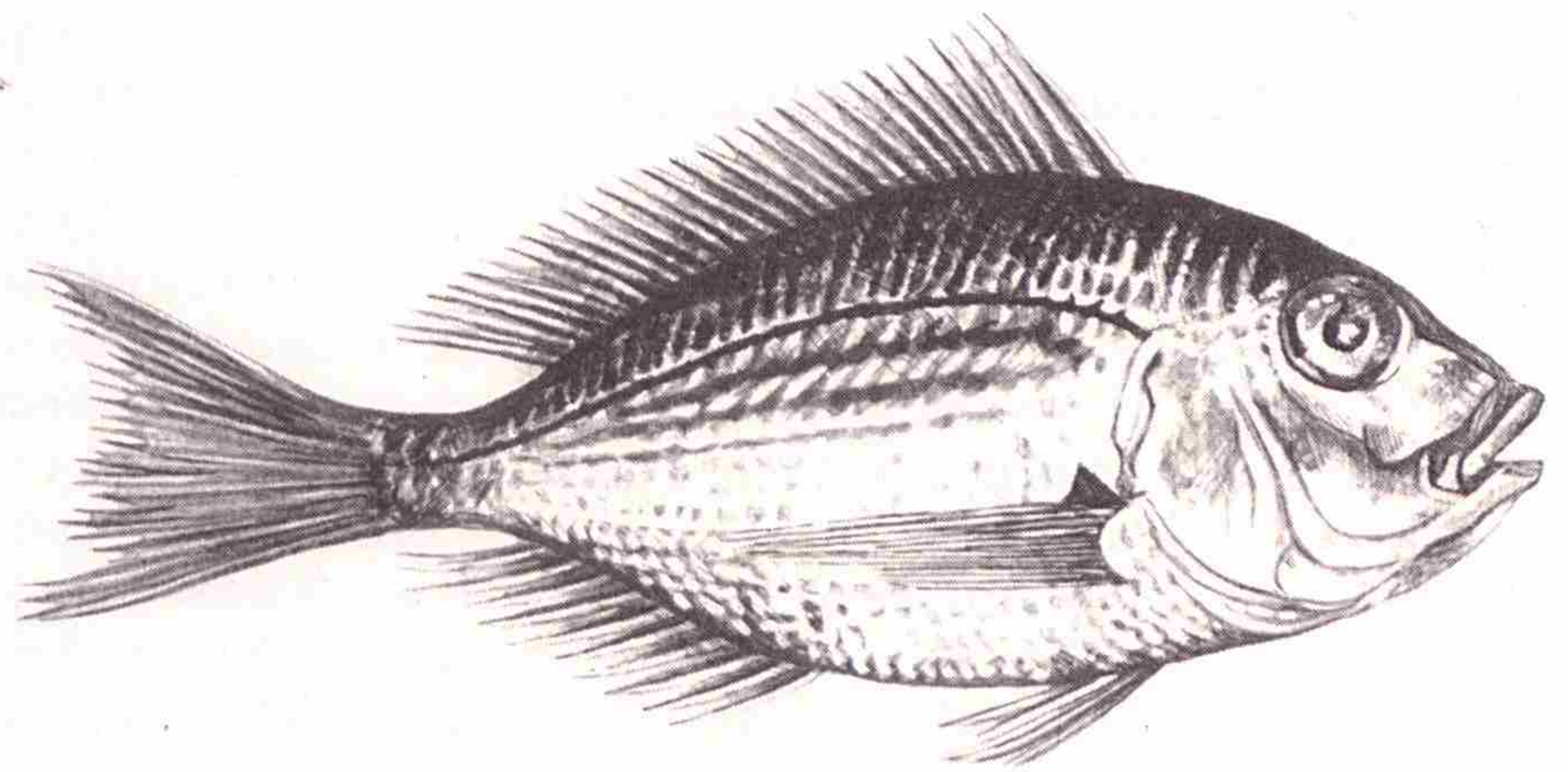
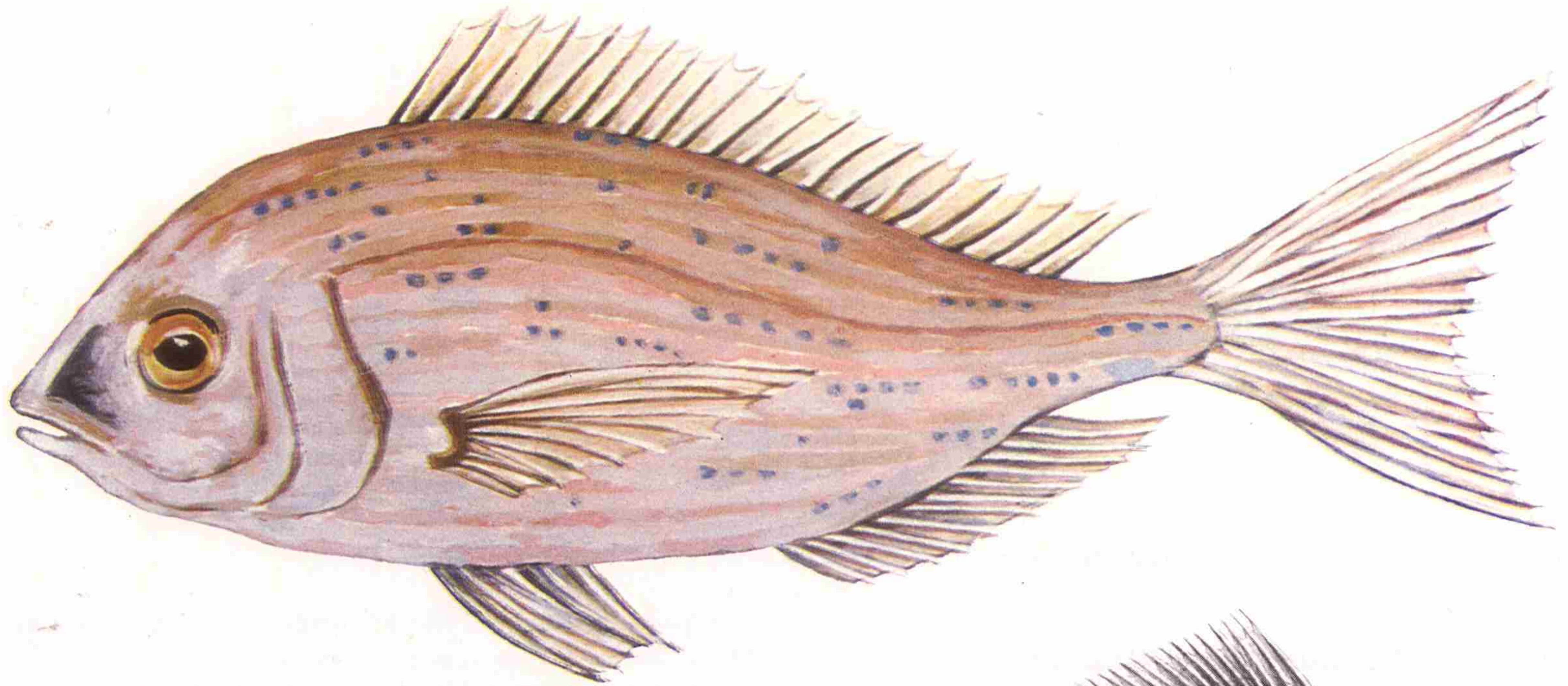
ἀπὸ τὴν ἴδια οἰκογένεια (σπαρίδες-*sparidae*):

Τὸ μουσμούλι (*pagellus acarne*) πιὸ μικρὸ ἀπ' τὸ λυθρίνι
μῆκος: μέχρι 35 ἐκ. ἄσπρουδερό χρῶμα, πιὸ πλατὺ σῶμα καὶ μάτια μεγάλα.

ὁ μπαλάς (*dentex macrophthalmus*), μῆκος μέχρι καὶ 40 ἐκ., χρῶμα ροδι ἀνοιχτό, σῶμα γεμάτο, μάτια πολὺ μεγάλα.

Ψαρεύονται σὲ βαθειὰ νερὰ μὲ δίχτυα καὶ παραγάδια, τὸ κρέας τοῦς πολὺ νόστιμο.

Σημείωση: Ὁ μπαλάς κατὰ τοὺς ψαράδες εἶναι διασταύρωση λυθρινιοῦ καὶ γόπας.

τὸ μαγιάτικο

σεριόλα ἢ δουμερίλιος
seriola dumerili
οἰκ. καραγκίδες
f. *carangidae*

λέγεται καὶ μανάλι ὅταν εἶναι μικρό.

μῆκος: 1-1,20.

χρῶμα: πολὺ ἀνοιχτὸ ἀσημί, στὴ ράχη γαλαζώνει μὲ μιὰ γραμμὴ χρυσὴ στὸ κάθε πλευρὸ ἀπ' τὸ κεφάλι ὡς τὴν οὐρά.

Τὸ σῶμα του παχὺ, στρογγυλὸ, καμπυλωτό, λέπια πολὺ μικρὰ καὶ στρωτά, ἢ οὐρὰ διχαλωτή.

Τὰ μαγιάτικα παρουσιάζονται κοντὰ στὶς ἀκτὲς κοπαδιαστὰ τέλη Μαΐου, πιάνονται μὲ συρτὲς στὸν ἀφρό, πιὸ σπάνια μὲ δίχτυα καὶ παραγάδια. Ἐπίσης καὶ στὰ λεγόμενα καρτέρια ἢ θυννιά, δίχτυα δηλαδὴ στερεωμένα σὲ ρηχὰ νερά, κοντὰ στὰ περάσματα, μὲ ἀνοιγμα πρὸς τὰ ἔξω καὶ χωρίσματα πρὸς τὰ μέσα, ἕνας παρατηρητὴς ἀπὸ ψηλὸ βράχο ἢ ἀπὸ σκαλωσιὰ εἰδικὴ ὅταν δεῖ ἀρκετὰ ψάρια μέσα τραβᾶ σκοινιά καὶ τὰ μαντρώνει.

Τὸ κρέας τους εἶναι ἄσπρο καὶ πολὺ νόστιμο.

α) ή μαρίδα
β) ή τσέρουλα

- α) μαίνα ή σμαρίς
maena smarīs
β) μαίνα ή χρυσήλατος
maena chryselis
οίκ. κεντρακανθίδες
f. centracanthidae

συγγενεύουν με τή μένουλα.

μήκος: 12-15 έκ. τὸ πολὺ, ἀπὸ 15 καὶ πάνω εἶναι σχεδὸν πάντα ἀρσενικές.

χρῶμα: σταχτιά πλευρά, καστανή ράχη, πιὸ ἀνοιχτὴ κοιλιά. Τὴν ἐποχὴ ποὺ ζευγαρώνουν ἡ ράχη τῶν ἀρσενικῶν γίνεται καστανοκίτρινη καὶ στὰ πλευρὰ παρουσιάζονται 3-4 ταινίες γαλάζιες, ἡ πάνω συνεχίζεται καὶ στὸ μέτωπο καὶ σχηματίζει ἀνάμεσα στὰ μάτια ἓνα γαλαζοπράσινο, ἀστραφτερὸ πέταλο, περίπου μισὸ ἑκατοστὸ φάρδος. Ὅλες ἔχουν μιὰ μαύρη βούλα στὸ πλευρό.

Τὸ πρῶτο εἶδος ἔχει πιὸ μικρὰ μάτια καὶ ρύγχος πιὸ μυτερό, τὸ λένε γι' αὐτὸ καὶ σουβλίτη.

Τὸ δεύτερο ἔχει μάτια μεγάλα καὶ ρύγχος κοντό, πιὸ στρογγυλό. Εἶναι ψάρια ἐρμαφρόδιτα, περνοῦν μιὰ πρώτη θηλυκὴ φάση καὶ ὅταν περάσουν τὰ 13 έκ. γίνονται ἀρσενικά. Μερικὰ εἶναι ἀρσενικά ἐξαρ-

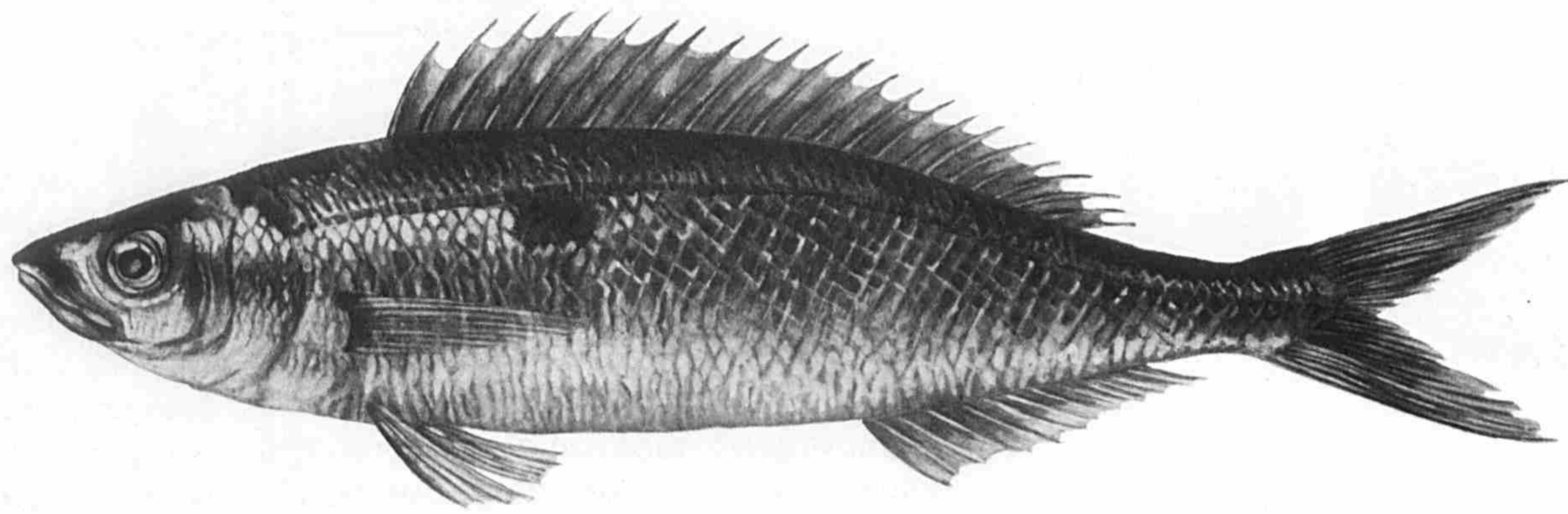
χῆς, δὲν ἀλλάζουν φύλο.

Τὰ μικρὰ θηλυκὰ τὰ λένε καὶ γυαλίτη.

Τὰ λέπια τους εἶναι πολὺ μικρά, στὴν πλευρική γραμμὴ 70-90. Οἱ θηλυκὲς ξεχωρίζουν ἀπ' τὶς ἀρσενικὲς ἀπὸ τὸ σῶμα τους ποὺ εἶναι πιὸ στενὸ καὶ σβέλτο, πτερύγια πιὸ κοντὰ καὶ διάφανα. Καὶ στὰ πλευρὰ δὲν ἔχουνε γαλάζια στίγματα ἢ ταινίες παρὰ μόνο τὴ μαύρη κηλίδα στὸ πλευρό.

“Ὅταν πλησιάζει ἡ ἐποχὴ γιὰ ζευγάρωμα ἡ ἀρσενικὴ σκάβει μὲ τὴν οὐρὰ ἓνα μικρὸ λάκκο στὴν ἄμμο ἢ στὴ λάσπη, ἐκεῖ στέκεται σχεδὸν ἀκίνητη, χυμὰ μὲ τεντωμένα τὰ πτερύγια, διώχνει κάθε ξένον ἀρσενικό. Οἱ θηλυκὲς τριγυρίζουν κατὰ ὀμάδες μὲ ἀνοιχτὰ πτερύγια πάνω ἀπ' τὶς φωλιές τῶν ἀρσενικῶν, ποὺ ἀπέχουν 6 μ. περίπου ἢ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη. Τότε οἱ ἀρσενικὲς κολυμποῦν πρὸς τὰ πάνω λοξά, φανερώνουν τὸ γαλαζοπράσινο πέταλο τοῦ κεφαλιοῦ τους, ὕστερα κλίνουν καὶ πρὸς τὰ πλάγια μὲ πολλὰ παιχνίδια γιὰ νὰ προσελκύσουν ἓνα ταίρι. Γεννοῦν τ' αὐγὰ Μάιο-Αὔγουστο καὶ μετὰ 5 ὡς 7 μέρες βγαίνει ὁ γόνος.

Εἶναι ἄφθονες στὶς ἐλληνικὲς θάλασσες, ζοῦνε κοπαδιαστὰ σὲ βάθος 6-30 μ., τὶς ψαρεύουν οἱ τράτες τέλη Αὐγούστου, πιάνονται καὶ μὲ καθετὴ μὲ πολὺ ψιλό ἀγκίστρι. Τὸ χειμῶνα εἶναι παχειές, τὸ κρέας τους πολὺ νόστιμο, τοὺς καλοκαιρινούς-μῆνες λίγο πικρίζει.

τὸ μελανούρι

ἐμφανής ἢ μελάνουρος
oblada melanura
οἰκ. σπαρίδες
f. sparidae

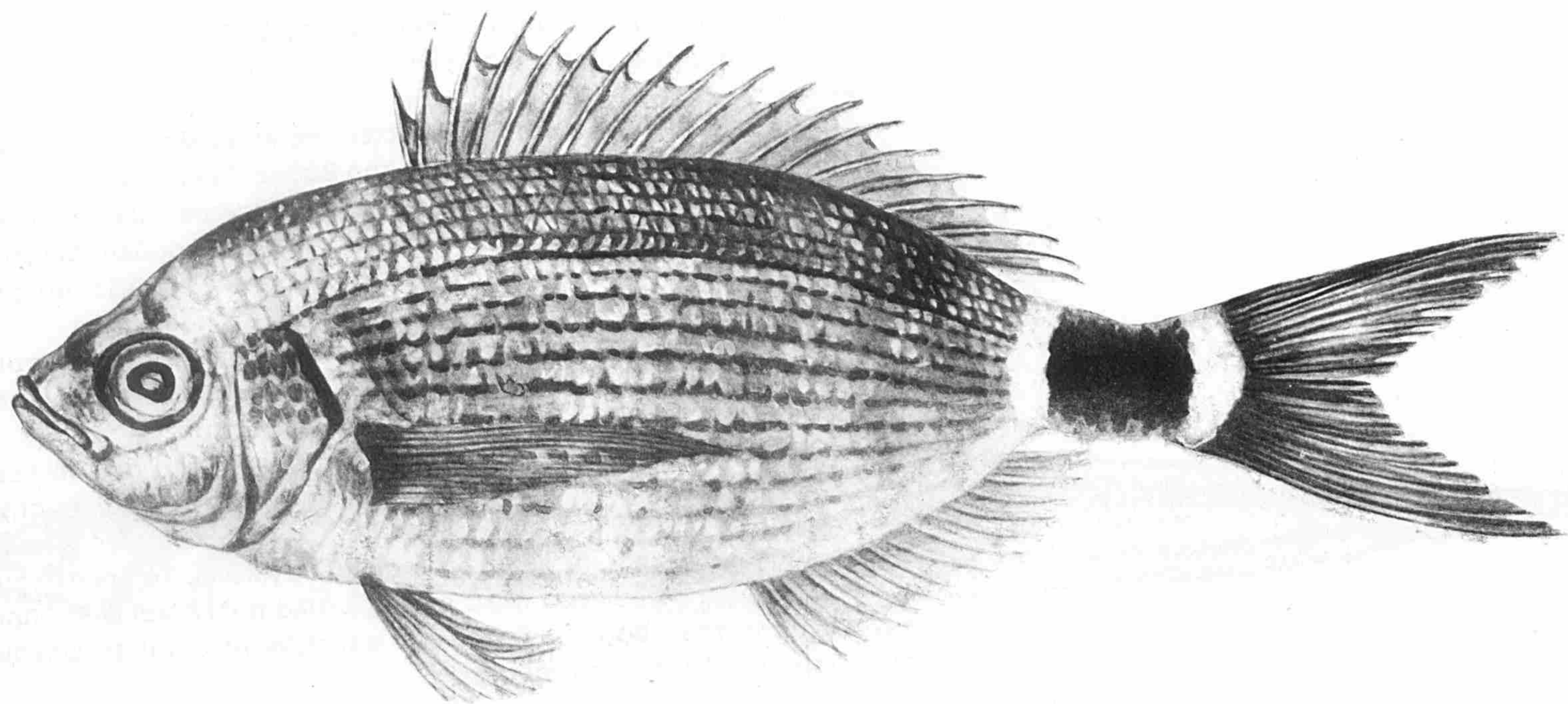
συγγενεύει μὲ τὸ σπάρο καὶ μὲ τὸ σαργὸ κ.ἄ.

μῆκος: 20-30 ἐκ.

χρῶμα: στῆ ράχη ἀσημοκάστανο ἢ ἀσημογάλαζο, ἀσημί στὰ πλευρὰ καὶ στὴν κοιλιά μὲ 10 περίπου πολὺ ψιλές, μακρουλές γραμμές γκριζόμαυρες. Ὄταν ἐρεθίζεται τὸ χρῶμα του σκουραίνει πρὸς τὸ καφέ καὶ βαθὺ μενεξεδί. Στῆ ρίζα τῆς οὐράς ἔχει μιὰ πλατεῖα μαύρη ταινία, σχεδὸν κλειστὴ σὰ δαχτυλίδι ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἄσπρες πιὸ στενές.

Τὸ σῶμα του εἶναι ἀρκετὰ φαρδὺ στῆ μέση, τὰ μάτια του μεγάλα μὲ διάμετρο σχεδὸν τὸ μισὸ ὕψος τοῦ κεφαλιοῦ, τὸ στόμα του λοξὸ μὲ λεπτὰ χεῖλια καὶ μόνο κοπτηῆρες μπροστὰ χωρὶς ἄλλα δόντια.

Τὰ μελανούρια εἶναι φυτοφάγα, ζοῦνε σὲ νερὰ καθαρὰ καὶ βαθειά, τριγυρίζουν κατὰ μικρὰ κοπάδια στὸ βυθὸ σὲ ἀμμοῦδες καὶ φυκιάδες καὶ κοντὰ σὲ βράχους τῆς ἀκτῆς. Τὰ πιὸ νεαρὰ ἀνεβαίνουν στὸν ἀφρό, στῆ ζώνη τῆς κυματωγῆς ἐκεῖ πού σπᾶ τὸ κύμα. Ψαρεύονται μὲ παραγάδια καὶ δίχτυα ἢ ἀπὸ στεριᾶς, μὲ ἀρμίδι καὶ μάλαγγρα, μὲ φελλὰ καὶ κιούρτους τὰ πιὸ μικρά. Τὸ κρέας τους πολὺ νόστιμο.

τὸ μουγγρι

γόγγρος ὁ γνήσιος
conger conger
οἰκ. γογγρίδες
f. congridae

μοιάζει μὲ τὰ χέλια τῆς θάλασσης καὶ τοῦ γλυκοῦ νεροῦ.

μῆκος: 1-1,50 μ., βάρος ὡς 6 ἢ καὶ 7 κιλά.

χρῶμα: καστανὸ σταχτι γαλαζώνει καὶ μαυρίζει στὴ ράχη, ἄσπρη κοιλιά.

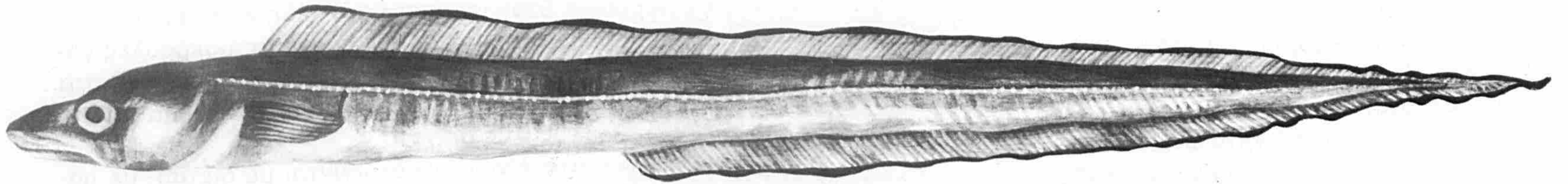
Στὸ σῶμα εἶναι πιὸ χοντρὸ ἀπὸ χέλι, δὲν ἔχει λέπια καθόλου, εἶναι σκεπασμένο μὲ βλέννα γυαλιστερή. Τὸ κεφάλι του μικρὸ ἀναλόγως μὲ τὸ σῶμα, τὸ πάνω σαγόνι ἐξέχει, μέσα στὸ στόμα πολλὲς σειρὲς δόντια μικρά, μικρά.

Τὸ ραχιαῖο πτερύγιο ἀρχίζει πάνω ἀπ' τὸ θωρακικό, συνεχίζεται ὡς τὴν οὐρὰ μονοκόματα καὶ εἶναι μαλακὸ μὲ στενὸ περιθώριο μαῦρο.

Τὰ μουγγριὰ ζοῦνε κοντὰ στὶς ἀκτές, σὲ κουφάλες τῶν βράχων καὶ στὸ βυθὸ σὲ 20-100 καὶ σὲ 1000 μέτρα βάθος. Γεννᾶ μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ του ἅμα γίνει περίπου 5 χρονῶν, σὲ βαθειὰ νερά, πλῆθος αὐγά, σχεδὸν 1.000.000, ἀπ' ὅπου βγαίνουν μικροσκοπικὰ ψαράκια διάφανα ποὺ λέγονται λεπτοκέφαλοι. Ὄταν φτάσουν τὰ 0,15 μᾶκρος πλησιάζουν τὶς στεριὲς καὶ πολὺ γρήγορα γίνονται μουγγριὰ.

Εἶναι ἀποκλειστικὰ σαρκοφάγα, βγαίνουν ἀπ' τὴ φωλιά τους βράδυ, κυνηγοῦνε ὅλη τὴ νύχτα ψάρια, χταπόδια, σουπιές ὡς τὴν αὐγή. Ἡ φωλιά τους ἔχει καὶ δυὸ καὶ τρία χωρίσματα.

Ψαρεύονται νύχτα μὲ πετονιὰ καὶ μικροπαράγαδα ποὺ τὰ λένε καὶ μουγγροπαράγαδα. Ἐπίσης μὲ καμάκι σὲ καθαρά, ρηχὰ νερά. Μόλις πιάσουν μουγγρι τοῦ κόβουν οἱ ψαράδες τὸ κεφάλι ἐπειδὴ κουλουριάζεται, πετιέται σὰ φίδι καὶ δαγκώνει. Τὸ κρέας τους εἶναι παχύ, ἄσπρο τρυφερὸ ἀλλὰ ἔχει κόκκαλα πολλὰ καὶ ψιλὰ, προπάντων πρὸς τὴν οὐρὰ. Τὰ ξεραίνουν καὶ στὸν ἥλιο καὶ τὰ ψήνουν στὰ κάρβουνα ὅπως τὰ χταπόδια.

ἡ μένουλα

μαίνα ἢ γνησία
maena maena

οἰκ. μαινίδες ἢ κεντρακανθίδες
f. maenidae ou centracanthidae

συγγενεύει μὲ τις μαρίδες καὶ τις τσέρουλες, πιὸ μεγαλύτερη, τὴ λένε καὶ γαιῖδουρομαρίδα.

μῆκος: μέχρι 24 ἐκ. οἱ ἀρσενικές, 20 ἐκ. οἱ θηλυκές.

χρῶμα: μολυβὶ στὴ ράχη πρὸς τὸ πρασινωπὸ, σταχτόασπρη κοιλία καὶ σκόρπια γαλάζια στίγματα στὴ ράχη. Ἡ μαύρη κηλίδα στὸ πλευρὸ ποὺ χαρακτηρίζει ὅλες τις μαρίδες στὴ μένουλα εἶναι διπλάσια στὸ μᾶκρος ἀπὸ τὸ φάρδος, μὲ δυὸ στενὲς ἄσπρες ταινίες μπρὸς καὶ πίσω.

Τὸ κεφάλι τῆς μεγάλο, μάτια μεγαλύτερα ἀπ' τῆς μαρίδας καὶ μικρότερα ἀπ' τῆς τσέρουλας. Ἔχει δόντια στρωμένα πυκνὰ καὶ μικρά, μαλακὰ σὰ βελουῖδο.

Εἶναι κι οἱ μένουλες ἐρμαφρόδιτες, πρῶτα θηλυκές ὅπως οἱ μαρίδες. Ἀλλάζουν περιβολὴ ὅταν ζευγαρώνουν τέλη Σεπτεμβρίου ἀρχὲς Ὀκτωβρίου καὶ παρουσιάζουν τότε περισσότερες μακρουλὲς γαλάζιες γραμμὲς στὰ πλευρὰ καὶ γαλάζια στίγματα στὸ κεφάλι καὶ στὰ πτερύγια. Εἶναι ψάρι σαρκοφάγο, ζεῖ σὲ 10-20 μ. βάθος, πάνω ἀπὸ φυκιάδες, κοντὰ σὲ βράχους στὶς ἀκτές.

Ἐπάρχουν ἄφθονες στὸ Αἰγαῖο, ψαρεύονται μὲ δίχτυα, μὲ παραγάδια καὶ ἀπὸ στεριάς. Τὸ κρέας τους δὲν εἶναι τόσο νόστιμο σὰν τῆς μαρίδας.

οί μουδιάστρες

α) νάρκη ή γνησία
torpedo torpedo

β) νάρκη ή μαρμαίρουσα
torpedo marmorata
οίκ. ναρκίδες
f. torpedinidae

τις λένε και μαργωτήρες, έχουν ονομαστεί έτσι στην επιστημονική και στην κοινή γλώσσα απ' το ηλεκτρικό ρεύμα που παράγουν όρισμένα ειδικά τους ὄργανα για να παραλύουν ή και να θανατώνουν τους ἐχθρούς και τή λεία τους.

μήκος: περίπου 80 ἐκ. ή πρώτη, 60 ἐκ. ή δεύτερη.

χρῶμα: ή α) κιτρινωπή καστανοκόκκινη με 5 σκοῦρες καφετιές βοῦλες που ἔχουν γύρω-γύρω κίτρινα και μαῦρα δαχτυλίδια και γι' αὐτὸ τις λένε ὀφθαλμικές· ή β) ράχη σκούρα σταχτοκαφετιά ή καστανοκίτρινη με ἀσπρόμαυρες γυαλάδες. Ἡ κοιλιά και στα 2 εἴδη ἀσπρουδερή.

Τὸ σῶμα εἶναι πλακωτὸ και στρογγυλό, πίσω καταλήγει σὲ χοντρή και κοντὴ οὐρά, τὰ 2 μικρὰ ραχιαῖα πτερύγια φυτρώνουν πάνω απ' τὴν οὐρά, τὰ θωρακικὰ πτερύγια ἀποτελειώνουν τὸ κύριο σῶμα ἐκεῖ που ἀρχίζουν τὰ κοιλιακά, σχεδὸν δὲν ξεχωρίζουν εἶναι μαλακά και κυματίζουν ἅμα κολυμπᾶ. Τὸ πτερύγιο τῆς οὐρᾶς εἶναι μᾶλλον μικρὸ και ὀριζόντιο. Τὸ κύριο μέρος τοῦ σώματος εἶναι πλατὺ, τὰ μάτια μικρὰ και κοντὰ τὸ ἓνα με τ' ἄλλο, πάνω στὴν ἐπίπεδη ράχη, πίσω απ' τὰ μάτια ὑπάρχουν 2 σχισμάδες βραγχιακές, μακρουλές ή στρογγυλές. Τὰ ρουθούνια και τὸ στόμα βρίσκονται στὴν κοι-

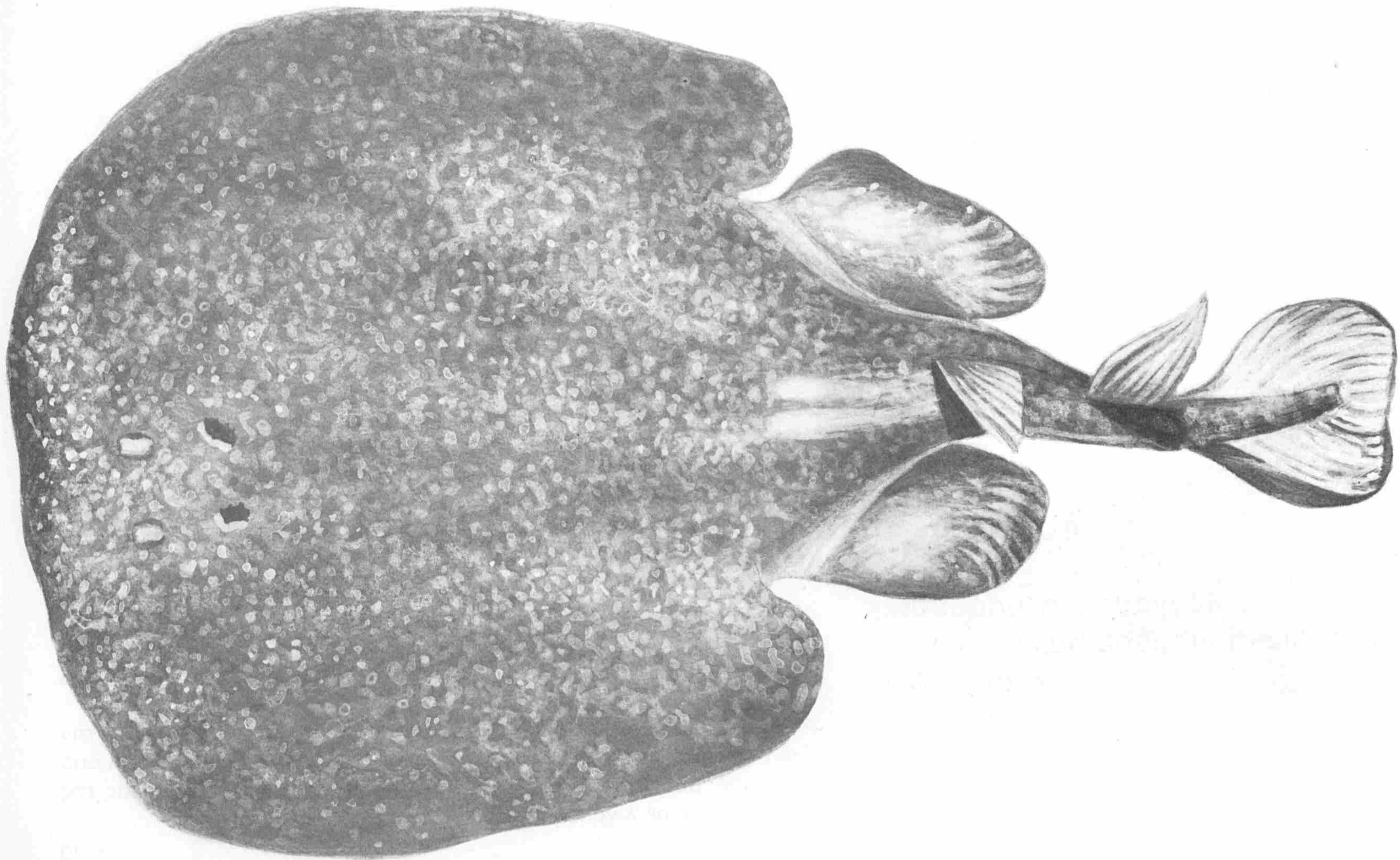
λιακή ἐπιφάνεια δηλαδή ἀπὸ κάτω, καθὼς σ' ὅλα τὰ σελάχια. Τὰ ἠλεκτρογόνα ὄργανα εἶναι μάζες μυϊκὲς στὸ κεφάλι ἀνάμεσα στὰ θωρακικὰ πτερύγια καὶ στὰ βράγχια. Οἱ ἐκκενώσεις φτάνουν τὰ 40-70 βόλτ.

Οἱ τρεῖς πρῶτες εἶναι ἰσχυρές, ὕστερα οἱ μπαταρίες τους ἀδιάζουν καὶ γίνονται ἀσθενεῖς ἢ σταματοῦν ὥσπου νὰ ξαναγεμίσουν, δηλαδή περνοῦν ἀρκετὲς μέρες. Τὸ δέρμα τους εἶναι λεῖο χωρὶς λέπια καὶ χωρὶς ἀγκάθια.

Ζοῦνε σὲ βάθος ἀπὸ 5 ὠς 100 μέτρα, χωμένες ὡς τὰ μάτια στὴν ἄμμο ἢ στὴ λάσπη, κολυμποῦν σὲ μικρὲς ἀποστάσεις ἀργά, μὲ κινήσεις τῆς οὐρᾶς, τρῶνε καρκινοειδῆ καὶ μαλάκια, τσακίζουν τὰ ὄστρακα μὲ τὰ πλακοειδῆ δόντια τους ποὺ εἶναι στρωμένα σὰ μωσαϊκό. Τὰ μικρά τους γεννιοῦνται σχεδὸν τελείως ἀνεπτυγμένα καὶ ζωντανά.

Πιάνονται μὲ δίχτυα καὶ ἀνεμότρατες, καμιὰ φορὰ καὶ μὲ παραγάδια· χρειάζεται προσοχὴ στὸ ἀνέβασμα καὶ στὸ πιάσιμο γιατί προκαλοῦνε ὅπως εἶπαμε μούδιασμα καὶ πόνο.

Τὸ κρέας τους γδαρμένο εἶναι ἄσπρο καὶ ἀρκετὰ νόστιμο.

ἡ μουρμούρα

λιθόγναθος ὁ μόρμυρος
pagellus ἢ lithognathus mormyrus
οἰκ. σπαρίδες
f. sparidae

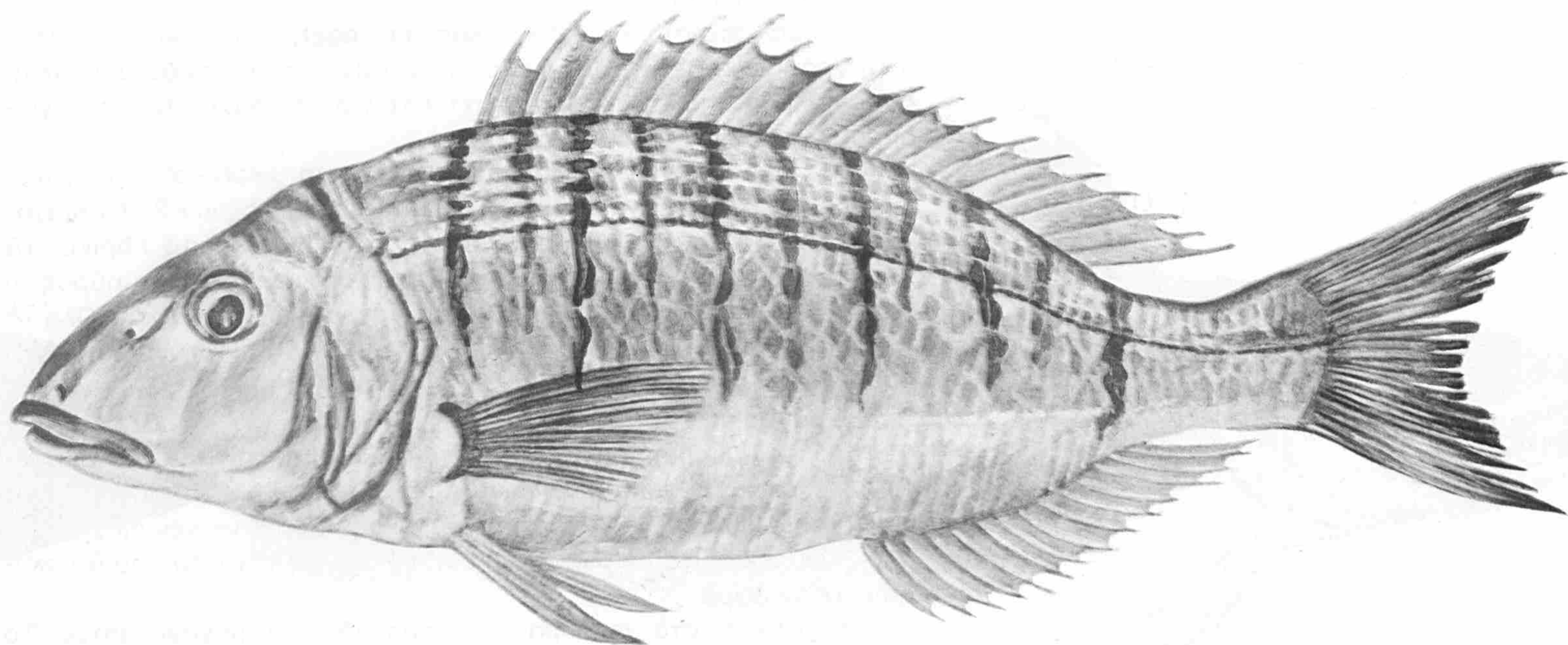
λέγεται καὶ βασιλόψαρο, συγγενεῦει μὲ τὸ λυθρίνι.

μῆκος: 0,30-0,45.

χρῶμα: λαμπερὸ ἄσημι μὲ κάθετες καστανόμαυρες σειρῆς στὴ
ράχη καὶ στὰ πλευρά.

Τὸ σῶμα τῆς εἶναι στενόμακρο, τὰ μάτια ψηλὰ στὸ κεφάλι, στόμα
μέτριο καὶ ἴσιο, μέσα ὁ βλεννογόνος μαῦρος ὅπως τοῦ λυθρινιοῦ, τὰ
χεῖλια τῆς ἄσπρα.

Ζεῖ σὲ ρηχὰ νερά, τὴ μέρα κρύβεται, βγαίνει τὴ νύχτα ὡς τὴν
αὐγὴ καὶ κυνηγᾷ ψαράκια, μαλάκια κλπ. Ψαρεύεται μὲ πεταχτάρι ἀπὸ
στεριᾶς, μὲ καθετὴ ἀπὸ βάρκα καὶ μὲ παραγάδια ψιλὰ. Τὸ κρέας τῆς
νόστιμο καὶ μὲ λίγα κόκκαλα.

ὁ μπακαλιάρος

μερλούκιος ὁ γνήσιος
merluccius merluccius
οἰκ. γαδίδες
f. gadidae

συγγενεύει μὲ τοὺς μεγάλους μπακαλιάρους τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

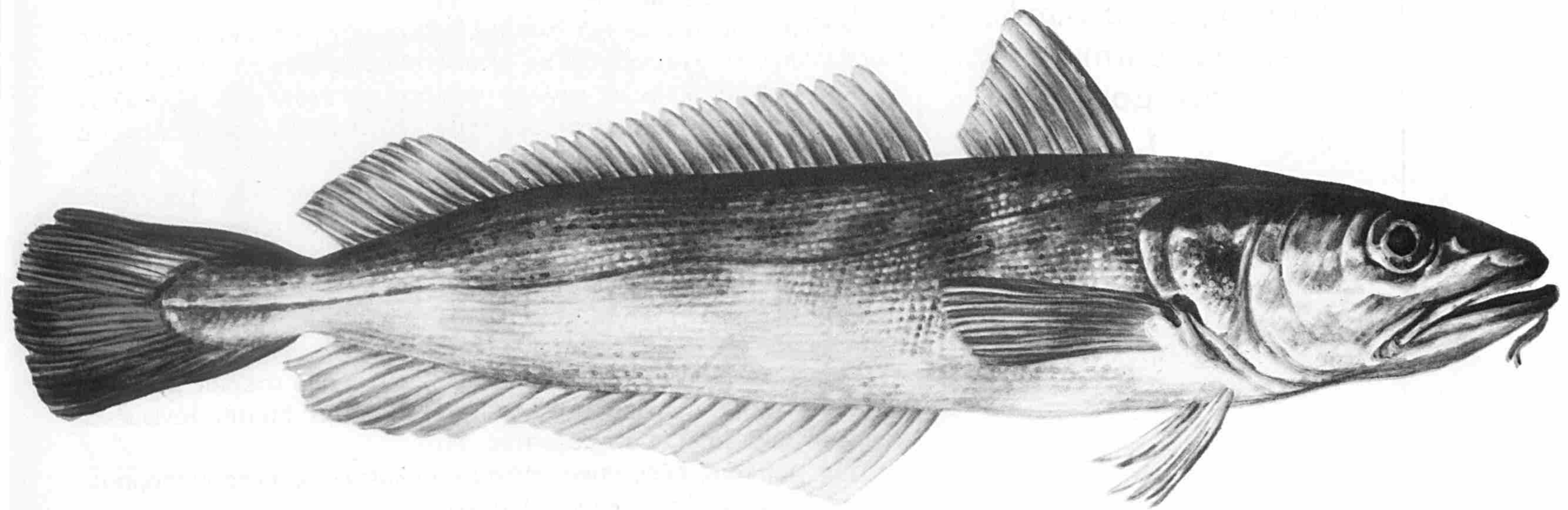
μῆκος: περίπου 0,80.

χρῶμα: σταχτιά καὶ κάπως καστανὴ ράχη, λευκὴ κοιλιὰ, πλευρική γραμμὴ καφετιά. Οἱ ἀρχαῖοι ὀνόμαζαν ὄνοους τοὺς μπακαλιάρους αὐτοὺς ἀπὸ τῆ σκούρα σταχτιά ταινία στὴ ράχη ὅπως τοῦ γαϊδάρου.

Τὸ σῶμα τους εἶναι στενόμακρο, τὰ λέπια μικρὰ καὶ στρογγυλά, ἔχει μόνο 2 πτερύγια στὴ ράχη, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἔχουν 3. Τὸ πρῶτο εἶναι τὸ 1/4 σὲ μᾶκρος ἀπ' τὸ δεύτερο, καθὼς καὶ τὸ ἐδρικό. Τὰ κοιλιακὰ φυτρώνουν πιὸ μπροστὰ ἀπ' τὰ θωρακικά. Τῆς οὐρᾶς, ἢ οὐρά του δηλαδή, μεγάλη κι ἡ ἄκρια τῆς ἴσια, σχεδὸν κοφτὴ. Ὅλα τὰ πτερύγια εἶναι μαλακὰ – μαλακοπτερύγιος ἰχθύς. Τὸ κάτω σαγόνι του πιὸ μακρὺ, δὲν ἔχει γένη, τὸ στόμα του σκισμένο βαθειά, εἶναι ψάρι σαρκοφάγο.

Οἱ μπακαλιάροι ζοῦν στὸ πέλαγος καὶ σὲ ἀρκετὰ μέτρα βάθος, τρῶνε μικρότερα ψάρια, μαλάκια καὶ καρκινοειδῆ. Γεννοῦν τ' αὐγά τους κολυμπώντας τὴν ἀνοιξή, ὁ θηλυκὸς μπορεῖ νὰ γεννήσει πάνω ἀπὸ 2.000.000 αὐγὰ σὲ μιὰ γέννα καὶ πλέουν ὡς τὴν ὥρα ποὺ θὰ σκάσουν στὸν ἀφρό.

Ψαρεύεται στὰ νερά μας μὲ παραγάδια καὶ μηχανότρατες. Τὸ κρέας του χορταστικὸ καὶ νόστιμο.

τὸ μπαρμπούνι

μοῦλλος ὁ ταινιωτὸς
mullus surmuletus
οἰκ. μουλλίδες
f. mullidae

συγγενεύει μὲ τὴν κουτσομούρα, τῆς μοιάζει πολὺ ἐκτὸς ἀπ' τὴν κόψη τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ ποῦ στρογγυλεύει, δὲν εἶναι κοφτὴ.

μῆκος: 0,20-0,40.

χρῶμα: ροδινὸ μὲ πιὸ σκούρα ροδινὴ ράχη καὶ μιὰ-δυὸ σειρὲς παράλληλες κοκκινωπές. Ὄταν ἐρεθιστεῖ ἀσπρίζουν τὰ πλευρά του, γίνονται σιντεφένια μὲ πολλὲς κηλίδες κατακόκκινες. Ἀλλάζουν χρῶμα καὶ ἀναλόγως τὰ μέρη ποῦ ζοῦνε, τὰ πετρομπάρμπουνα εἶναι πιὸ κοκκινωπά.

Τὸ σῶμα του εἶναι σκεπασμένο μὲ λέπια μεγάλα καὶ στρογγυλά, ἔχει «γένια» κάτω ἀπ' τὸ στόμα, στὸ πρῶτο ραχιαῖο πτερύγιο ἔχει δυὸ μαῦρες σειρὲς λοξές, ἢ οὐρά του διχαλωτή.

Τὸ μπαρμπούνι ζεῖ σὲ πετρότοπους, «τραγάνες» καὶ σὲ φυκιάδες, σὲ βάθος 50 ὡς 100 μ., καθὼς καὶ σὲ λάσπη. Ξεχωρίζουνε τὰ πετρομπάρμπουνα ἀπ' τὰ λασπομπάρμπουνα στὴν ψαραγορά.

Εἶναι ἄφθονα στὰ νερά μας, ψαρεύουνται ἀπὸ στεριᾶς μὲ καλαμίδι, ἀλλὰ κυρίως μὲ παραγάδια τῆ νύχτα καὶ μὲ δίχτυα μανωμένα. Βγάζουν ἀρκετὰ κι οἱ ἀνεμότρατες.

Τὸ φαῖ τους ἐξαιρετικὰ νόστιμο, μάλιστα τοῦ πετρομπάρμπου, τ' ἄλλα μυρίζουνε κάπως βοῦρκο.

φαρα οὔτε πέπλο κι οἱ δυὸ ρινικοί του πόροι βρίσκονται πολὺ κοντά.

Οἱ κέφαλοι ζοῦν κοπαδιαστά, σὲ ρηχὰ νερά, στὰ λιμάνια, σὲ λιμνοθάλασσες, ἀνεβαίνουν καμιά φορά καὶ στὰ ποτάμια. Τρέφονται μὲ μαλάκια, καρκινοειδῆ, σκουλίκια καὶ τέτοια, τραβοῦν τὰ φύκια καὶ τὶς μαλοῦπες ποὺ σκεπάζουν τὶς πέτρες, ξεριζώνουν τοῦφες-τοῦφες καὶ χάβουν ὅ,τι κρύβεται μέσα.

Ὁ κοινὸς κέφαλος ὠριμάζει γεννητικὰ στὰ 6 ὡς 8 χρόνια, ὁ χρυσοχρῶμος στὰ 4. Γεννοῦν στὸ πέλαγος ἀπ' τὸν Ἰούλιο ὡς τὸν Ὀκτώβριο. Τὸ αὐγοτάραχο βγαίνει ἀπ' τὶς αὐγωμένες μπάφες.

Ἐπάρχουν ἄφθονοι κέφαλοι στὸ Αἶγαῖο. Ψαρεύονται μὲ διπλὰ δίχτυα καὶ καλαμωτές, καθὼς καὶ ἀπὸ στεριᾶς μὲ καθετὴ, κιούρτους, πεζόβολο. Τὸ κρέας τους τὸ χειμῶνα εἶναι παχὺ, ἀρκετὰ νόστιμο.

τὸ μυλοκόπι

γιόνιος ὁ σκοτεινόχρους
umbrina cirrosa
οἰκ. σκιαινίδες
f. *sciaenidae*

συγγενεύει μὲ τὸν κρانيὸ καὶ τὸ σκιὸ ἢ σικιό.

μῆκος: 30 ὠς 50 ἐκ.

χρῶμα: σκούρα σταχτιά ράχη, ἀσημόλευκη κοιλιά, μὲ γραμμὲς λοξῆς κυματοειδεῖς ποὺ χρυσίζουσι στὰ πλευρά, μὲ ἄσπρα καὶ μαῦρα ἐνδιάμεσα στίγματα.

Τὸ σῶμα τοῦ εἶναι ἀρκετὰ φαρδύ, τὰ κοιλιακὰ πτερύγια καὶ τὸ ἐδρικό μαῦρα μὲ λευκὸ περιθώριο, τὰ δυὸ ραχιαῖα καὶ ἡ οὐρὰ ἐπίσης σκούρα καὶ μαλακιά, κυματίζουν ἀργὰ σὰ μεταξωτά. Τὸ πρῶτο εἶναι σχεδὸν τριγωνικὸ καὶ τὸ δεῦτερο ἴσιο μονοκόματο φτάνει ὠς τὴν οὐρά. Ἡ πλευρικὴ γραμμὴ καμπυλώνει στὸ μέσον τοῦ σώματος.

Τὰ μυλοκόπια ζοῦνε κατὰ μικρὰς ομάδες, σὲ μέτριον βάθος 5-10 μ., τρῶνε καρκίνοειδῆ, σκουλίκια κλπ., στὴν ἄμμο καὶ ἀνάμεσα σὲ πέτρες. Ψαρεύονται μὲ παραγάδια καὶ δίχτυα. Εὐκόλα προσαρμόζονται στὰ ἐνυδρεῖα. Τὸ κρέας τοὺς πολὺ νόστιμο.